

Vergaderjaar 2016–2017

34 759

EU-voorstel: Gezamenlijke mededeling – Elementen voor een EU-strategie voor Syrië JOIN (2017) 11¹

A

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 11 juli 2017

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelings-samenwerking² heeft kennis genomen van de Commissiemededeling *Gezamenlijke mededeling: Elementen voor een EU-strategie voor Syrië* (E170015). Naar aanleiding hiervan is op 12 juni 2017 een brief gestuurd aan de Minister van Buitenlandse Zaken.

De Minister heeft op 10 juli 2017 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking,
Van Luijk

¹ Het JOIN-document is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

² Samenstelling:

Kox (SP) (*vice-voorzitter*), Ten Hoeve (OSF), Van Kappen (VVD), Kuiper (CU), Schaap (VVD) (*vice-voorzitter*), Strik (GL), Knip (VVD), Barth (PvdA), Faber-van de Klashorst (PVV), De Graaf (D66), De Grave (VVD), Hoekstra (CDA), Martens (CDA), Schrijver (PvdA) (*voorzitter*), Van Beek (PVV), Van Apeldoorn (SP), Dercksen (PVV), D.J.H. van Dijk (SGP), Knepen (CDA), Lintmeijer (GL), Van Rij (CDA), Schaper (D66), Stienen (D66), Teunissen (PvdD), Overbeek (SP), Sini (PvdA), Baay-Timmerman (50PLUS)

BRIEF VAN DE VOorzITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BUITENLANDSE ZAKEN, DEFENSIE EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Minister van Buitenlandse Zaken

Den Haag, 12 juni 2017

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) heeft kennis genomen van de Commissiemededeling *Gezamenlijke mededeling: Elementen voor een EU-strategie voor Syrië* (E170015). De fracties van D66 en PvdA hebben daar de volgende vragen over.

De gezamenlijke mededeling van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken schetst de grotere rol van de Unie in het Syriëdrama waartoe Commissie voorzitter Juncker heeft opgeroepen, aldus de leden van de **D66-fractie**. Enerzijds gaat het daarbij om de steun van de EU voor de pogingen te komen tot een duurzame politieke oplossing in Syrië. Anderzijds gaat het om de steun die de EU wil leveren aan stabiliteit en wederopbouw in Syrië nadat een politieke oplossing is bereikt. Op beide terreinen presenteert de Mededeling een ambitieuze agenda voor de EU.

Opvallend en enigszins teleurstellend is dat een staakt-het-vuren ontbreekt als een doelstelling van de Unie. Het belang daarvan wordt wel onderstreept, en de EU steunt de samenwerking en het engagement van de Syrische politieke oppositie met gematigde gewapende groeperingen met het doel hun deelname aan het staakt-het-vuren, en de voorbereidingen voor een toekomstige politieke overgang, te bevorderen. Verder beperkt de tekst zich echter tot steun aan het Astana-proces onder leiding van Rusland, Turkije en Iran. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat escalatie van het geweld systematisch wordt voortgezet hetgeen leidt tot een reeks van risico's en bedreigingen voor de essentiële EU-belangen. Dat pleit toch voor een actieve ondersteuning van de EU van de inspanningen om tot een staakt-het-vuren te bereiken, zou je denken. Maar integendeel, de EU speelt nauwelijks een rol op het politieke vlak. De leden van de D66-fractie zouden het waarderen als de regering nader in zou willen gaan op de vraag of een actievere Europese rol bij het politieke overleg mogelijk is, zoals bijvoorbeeld ook het geval was bij de onderhandelingen met Iran over diens nucleaire programma.

Positief is wel dat de Unie het initiatief heeft genomen voor een politieke dialoog met belangrijke actoren uit de regio teneinde een consensus te bereiken over het «streefdoel» voor Syrië en de voorwaarden voor verzoening en wederopbouw. Kan de regering al een nadere aanduiding geven wat dat streefdoel en die voorwaarden naar haar mening zouden moeten inhouden? Zijn die voor wat de EU betreft gebaseerd op de strategische doelstellingen van de EU zoals vastgelegd in de Mededeling? Zo ja, is het realistisch te verwachten dat deze klassiek westerse/Europese lijst van doelstellingen zal worden overgenomen door de belangrijkste actoren in de regio, zoals bijvoorbeeld Iran?

Hoe dan ook zal het uiteindelijk de Syrische bevolking moeten zijn die bepaalt hoe hun land politiek en economisch wordt ingericht. Is er in dat kader al een beeld hoe de miljoenen vluchtelingen in andere landen daaraan kunnen deelnemen en hoe hun rechten zullen worden beschermd?

De leden van de D66-fractie willen daarnaast het belang benadrukken van daadwerkelijke steun aan vrouwen om actieve betrokkenheid bij het

politieke proces te krijgen, niet alleen als adviseurs van het onderhandelingssteam, maar een echte plek aan tafel.

De Mededeling stelt dat vluchtelingen en intern ontheemden kunnen terugkeren zodra de strategische doelstellingen zijn bereikt. Deze zijn echter ambitieus en het zou nog jaren kunnen duren voordat zij zijn bereikt. Deelt de regering de opvatting dat vluchtelingen en ontheemden ondertussen niet kunnen terugkeren?

De gezamenlijke mededeling stelt ook dat terugkeer van vluchtelingen en intern ontheemden op vrijwillige, waardige en veilige wijze zal moeten plaatsvinden. Is in dat verband al duidelijk wie de terugkeer van vluchtelingen zal gaan begeleiden en zal de EU daarbij een rol spelen? Kan de EU er bijvoorbeeld aan bijdragen dat de vele Syriërs die nu geen enkele document meer bezitten (geboortebewijs van nieuwgeboren kinderen, overlijdensaktes e.d.) toch iets van een identiteitsbewijs kunnen krijgen? De EU speelt een hoofdrol bij het verlenen van humanitaire hulp. De mededeling stelt dat de verstrekking daarvan steeds moeilijker wordt en noemt daar bij het belang van bescherming. Wat wordt daar concreet onder verstaan? Ook militaire bescherming?

Op het terrein van de ontwikkelingshulp zijn de EU-lidstaten volgens het Verdrag bevoegd hun eigen beleid te voeren parallel aan de Unie. Dat geldt in beginsel dus ook voor de hulp voor wederopbouw in Syrië na het bereiken van een politieke oplossing. De gezamenlijke mededeling stelt daarentegen dat een uniforme Europese aanpak noodzakelijk is, aanvullend op de inzet van de lidstaten. Het EU-fonds voor de Syrische crisis zou daarbij een belangrijke rol moeten spelen in het bundelen en kanaliseren van de financiering van de EU en de lidstaten. De leden van de D66-fractie onderkennen het belang van goede coördinatie in Europees, en ook internationaal, verband. De manier waarop dat het best kan gebeuren is daarbij een aparte vraag. Deze leden zouden daarom gaarne een nadere toelichting krijgen wat «bundelen en kanaliseren» van de financiële bijdragen van de lidstaten zou inhouden, en in hoeverre deze nog betrokken blijven bij de besteding daarvan?

Al met al schetst de mededeling een ambitieus beeld van de rol van de EU bij het bereiken van een politiek akkoord en met name bij de wederopbouw daarna. Dit mag echter niet ontaarden in een papieren werkelijkheid. De leden van deze fractie kunnen zich daarom vinden in de opmerking van het kabinet dat gewaakt moet worden voor te grote vergezichten en daarmee gepaarde verwachtingen. Wel wachten zij met belangstelling de verdere financiële uitwerking van de nieuwe Syrië-strategie af voordat zij tot een oordeel komen over de stelling van de regering dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2014–2020.

De leden van de **PvdA-fractie** hebben met belangstelling kennis genomen van de Gezamenlijke mededeling Elementen voor een EU-strategie voor Syrië en het daarbij behorende BNC-fiche. Zij achten een voortgezette intensieve betrokkenheid van de EU en haar lidstaten bij het vredesproces voor Syrië van groot belang. Graag vragen zij de regering naar een inschatting van de voortgang van de vredesbesprekingen en de positie van de EU bij de vredesbesprekingen. Hoe beoordeelt de regering de voortgang van het vredesproces onder leiding van VN-gezant Stefan de Mistura? In hoeverre is een EU-vertegenwoordiging bij het VN-vredesproces geïnstitutionaliseerd? Op welke momenten is de Unie in de persoon van de HVVP Federica Mogherini zelf vertegenwoordigd? Welke EU-lidstaten zijn daarbij permanent en welke ad hoc aanwezig? Zijn er verschillen in de uitgangs-

punten en standpunten die de EU en haar lidstaten in de besprekingen innemen?

Voorts verwijzen zij naar de parallelle vredesbesprekingen die onder auspiciën van Rusland, Turkije en Iran in Astana, Kazachstan plaats hebben? Zijn de EU en/of een of meer van haar lidstaten als waarnemer daarbij vertegenwoordigd, zoals dat kennelijk wel met de regering-Trump het geval was? Hoe beoordeelt de regering de opportuniteit van dit parallelle vredesproces? Vormt het een aanvulling of een sta-in-de-weg op het VN-vredesproces?

De leden van de PvdA-fractie kijken met belangstelling uit naar de antwoorden van de regering.

De commissie BDO ziet de antwoorden van de regering graag uiterlijk binnen vier weken tegemoet.

Voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking,
Nico Schrijver

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 juli 2017

Hierbij bied ik u, mede namens de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, de antwoorden aan op de schriftelijke vragen gesteld door de fracties van D66 en de PvdA over de gezamenlijke mededeling van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid «Elementen voor een EU-strategie voor Syrië». De beantwoording is in aanvulling van het BNC-fiche terzake (kamerstuk 22 112, nr. 2336). Deze vragen werden ingezonden op 12 juni 2017 met kenmerk 161295u.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

Antwoorden van de Minister van Buitenlandse Zaken, mede namens de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking, op de schriftelijke vragen gesteld door de fracties van D66 en de PvdA over de gezamenlijke mededeling van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid «Elementen voor een EU-strategie voor Syrië». De beantwoording is in aanvulling van het BNC-fiche terzake (kamerstuk 22 112, nr. 2336).

De gezamenlijke mededeling van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken schetst de grotere rol van de Unie in het Syriëdrama waartoe Commissie voorzitter Juncker heeft opgeroepen, aldus de leden van de **D66-fractie**. Enerzijds gaat het daarbij om de steun van de EU voor de pogingen te komen tot een duurzame politieke oplossing in Syrië. Anderzijds gaat het om de steun die de EU wil leveren aan stabiliteit en wederopbouw in Syrië nadat een politieke oplossing is bereikt. Op beide terreinen presenteert de Mededeling een ambitieuze agenda voor de EU. Opvallend en enigszins teleurstellend is dat een staakt-het-vuren ontbreekt als een doelstelling van de Unie. Het belang daarvan wordt wel onderstreept, en de EU steunt de samenwerking en het engagement van de Syrische politieke oppositie met gematigde gewapende groeperingen met het doel hun deelname aan het staakt-het-vuren, en de voorbereidingen voor een toekomstige politieke overgang, te bevorderen. Verder beperkt de tekst zich echter tot steun aan het Astana-proces onder leiding van Rusland, Turkije en Iran. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat escalatie van het geweld systematisch wordt voortgezet hetgeen leidt tot een reeks van risico's en bedreigingen voor de essentiële EU-belangen. Dat pleit toch voor een actieve ondersteuning van de EU van de inspanningen om tot een staakt-het-vuren te bereiken, zou je denken. Maar integendeel, de EU speelt nauwelijks een rol op het politieke vlak. De leden van de D66-fractie zouden het waarderen als de regering nader in zou willen gaan op de vraag of een actievere Europese rol bij het politieke overleg mogelijk is, zoals bijvoorbeeld ook het geval was bij de onderhandelingen met Iran over diens nucleaire programma.

Positief is wel dat de Unie het initiatief heeft genomen voor een politieke dialoog met belangrijke actoren uit de regio teneinde een consensus te bereiken over het «streefdoel» voor Syrië en de voorwaarden voor verzoening en wederopbouw. Kan de regering al een nadere aanduiding geven wat dat streefdoel en die voorwaarden naar haar mening zouden moeten inhouden? Zijn die voor wat de EU betreft gebaseerd op de strategische doelstellingen van de EU zoals vastgelegd in de Mededeling? Zo ja, is het realistisch te verwachten dat deze klassiek westerse/Europese lijst van doelstellingen zal worden overgenomen door de belangrijkste actoren in de regio, zoals bijvoorbeeld Iran?

Antwoord:

De Europese Unie is in volledige samenspraak met de Verenigde Naties een politieke dialoog aangegaan met belangrijke actoren in de regio. De EU streeft ernaar om binnen deze dialoog een faciliterende rol te spelen, waarbij gezocht wordt naar overlappende visies op een naoorlogs Syrië en naar consensus over de voorwaarden voor verzoening en wederopbouw. De strategische doelstellingen in de gezamenlijke mededeling vormen een kader voor de inzet van de EU in deze dialoog, waarbij de Unie dit regionale initiatief zal benutten om te bezien op welke punten in de toekomst overeenstemming kan worden bereikt. De EU, noch het kabinet kan voorspellen of en in welke mate de doelstellingen van de EU zoals neergelegd in de gezamenlijke mededeling,

overgenomen zullen worden. De EU zal benadrukken dat compromissen tussen alle regionale spelers, waaronder Iran, noodzakelijk zijn voor een duurzame vrede. Daarnaast zal de EU-steun blijven verlenen aan het bereiken van een staakt-het-vuren middels het EU-initiatief ter ondersteuning van het vredesproces. Er wordt een platform opgezet, gericht op versterking van de oppositiepartijen en maatschappelijke organisaties. Ook blijft de EU in dit kader de samenwerking tussen Syrische politieke oppositie met gematigde gewapende groepen stimuleren.

Hoe dan ook zal het uiteindelijk de Syrische bevolking moeten zijn die bepaalt hoe hun land politiek en economisch wordt ingericht. Is er in dat kader al een beeld hoe de miljoenen vluchtelingen in andere landen daaraan kunnen deelnemen en hoe hun rechten zullen worden beschermd?

De leden van de D66-fractie willen daarnaast het belang benadrukken van daadwerkelijke steun aan vrouwen om actieve betrokkenheid bij het politieke proces te krijgen, niet alleen als adviseurs van het onderhandelings-team, maar een echte plek aan tafel.

Antwoord:

Het conflict in Syrië begon in 2011 als volksopstand en is gaandeweg verworpen tot een internationale «proxy» oorlog. De verregaande betrokkenheid van regionale en andere mogendheden bij het conflict draagt het reële risico met zich mee dat de Syrische bevolking uiteindelijk onvoldoende betrokken wordt bij het bepalen van hoe het land na de oorlog wordt ingericht. Ondanks deze moeilijke uitgangspositie zet Nederland zich in om de positie van de Syrische bevolking te versterken. Zo moedigt Nederland de vertegenwoordigers van de oppositie bij de vredesbesprekingen in Genève aan om intensief contact te onderhouden met de eigen achterban in Syrië en in de vluchtelingengemeenschap. Mocht er bijvoorbeeld een plan voor verkiezingen besproken worden, zal er een oplossing moeten komen om de betrokkenheid van de miljoenen Syrische vluchtelingen in het buitenland mogelijk te maken. De EU steunt de inspanningen van de speciale gezant van de VN voor Syrië om vrouwen te betrekken via de vrouwenadviesraad. Nederland financiert bijeenkomsten van Syrische vrouwenorganisaties in Beiroet, zodat zij leden van de vrouwenadviesraad bij de VN-vredesonderhandelingen kunnen voeden. Het kabinet zet ook via zogeheten Track II-sporen in op het samenbrengen van de verschillende conflictpartijen en het maatschappelijk middenveld om in een informele en vertrouwelijke setting te spreken over onderdelen van een politieke transitie. De uitkomsten van deze dialogen voeden het formele onderhandelingsproces in Genève en bevorderen indirect de betrokkenheid van de Syrische bevolking bij dit proces. Nederland ondersteunt verder lokale bestuursstructuren in Syrië via twee verschillende projecten, waardoor de bevolking in delen van Syrië zich op lokaal niveau beter kan organiseren.

De Mededeling stelt dat vluchtelingen en intern ontheemden kunnen terugkeren zodra de strategische doelstellingen zijn bereikt. Deze zijn echter ambitieus en het zou nog jaren kunnen duren voordat zij zijn bereikt. Deelt de regering de opvatting dat vluchtelingen en ontheemden ondertussen niet kunnen terugkeren?

De gezamenlijke mededeling stelt ook dat terugkeer van vluchtelingen en intern ontheemden op vrijwillige, waardige en veilige wijze zal moeten plaatsvinden. Is in dat verband al duidelijk wie de terugkeer van vluchtelingen zal gaan begeleiden en zal de EU daarbij een rol spelen? Kan de EU

er bijvoorbeeld aan bijdragen dat de vele Syriërs die nu geen enkele document meer bezitten (geboortebewijs van nieuwgeboren kinderen, overlijdensaktes e.d.) toch iets van een identiteitsbewijs kunnen krijgen?

Antwoord:

Het is op dit moment te vroeg om een inschatting te maken wanneer de situatie veilig genoeg zal zijn voor de terugkeer van vluchtelingen. Nederland voert op dit moment geen gedwongen terugkeer uit naar Syrië. Dit geldt ook voor de EU. Vluchtelingen en ontheemden hebben wel altijd zelf de keuze om terug te keren. Dat gebeurt ook, bijvoorbeeld vanuit Turkije.

Het Kabinet is bekend met de problematiek rond Syrische reisdocumenten. Ook in EU-verband is dit onderwerp besproken, naar aanleiding van het grote aantal valse Syrische paspoorten dat in omloop is. Nederland nam in 2015 het initiatief om met EU-lidstaten te spreken over het feit dat veel Syriërs niet in staat zijn een geldig reisdocument te verkrijgen.

Indien betrokkene een tot Nederland toegelaten vreemdeling is en geen geldig reisdocument bezit, kan deze in aanmerking komen voor een reisdocument voor vreemdelingen dan wel voor vluchtelingen. Een soortgelijke regeling geldt ook in andere EU landen.

De EU speelt een hoofdrol bij het verlenen van humanitaire hulp. De mededeling stelt dat de verstrekking daarvan steeds moeilijker wordt en noemt daar bij het belang van bescherming. Wat wordt daar concreet onder verstaan? Ook militaire bescherming?

Antwoord:

Verstrekking van humanitaire hulp wordt – zoals ook in de mededeling wordt vermeld – steeds moeilijker. Het regime werkt slecht mee bij het verlenen van toegang en hulpkonvooiën worden soms zelfs aangevallen. Hulporganisaties moeten ongehinderde toegang hebben tot alle gebieden in Syrië. Wanneer gesproken wordt over bescherming, gaat het voornamelijk om toegang van ontheemden tot basisbehoeften zoals voedsel en medische hulp – waaronder psychosociale zorg – en een veilige plek voor hen om te verblijven. Het gaat hier niet om militaire bescherming. Doordat hulporganisaties nauwelijks toegang hebben tot de hulpbehoevenden is het lastig om ontheemden bescherming te bieden. Het kabinet is van mening dat hulporganisaties onder alle omstandigheden toegang moeten hebben tot hulpbehoevenden. Nederland doet er alles aan om de toegang tot hulpbehoevenden te verbeteren, onder andere via de Internationale Steungroep voor Syrië (ISSG).

Op het terrein van de ontwikkelingshulp zijn de EU-lidstaten volgens het Verdrag bevoegd hun eigen beleid te voeren parallel aan de Unie. Dat geldt in beginsel dus ook voor de hulp voor wederopbouw in Syrië na het bereiken van een politieke oplossing. De gezamenlijke mededeling stelt daarentegen dat een uniforme Europese aanpak noodzakelijk is, aanvullend op de inzet van de lidstaten. Het EU-fonds voor de Syrische crisis zou daarbij een belangrijke rol moeten spelen in het bundelen en kanaliseren van de financiering van de EU en de lidstaten. De leden van de D66-fractie onderkennen het belang van goede coördinatie in Europees, en ook internationaal, verband. De manier waarop dat het best kan gebeuren is daarbij een aparte vraag. Deze leden zouden daarom gaarne een nadere toelichting krijgen wat «bundelen en kanaliseren» van de financiële bijdragen van de lidstaten zou inhouden, en in hoeverre deze nog betrokken blijven bij de besteding daarvan?

Antwoord:

De EU heeft in 2014 het «EU Regional Trust Fund in Response to the Syrian Crisis» (het Madad-fonds) opgericht, waar sindsdien 22 EU-lidstaten een bijdrage aan hebben geleverd. De EU zet het Madad-fonds in om de druk op gastlanden van vluchtelingen in de regio te verminderen door te investeren in «livelihoods» en sociale cohesie en toegang tot banen en onderwijs voor zowel gastgemeenschappen als vluchtelingen. Ook steunt de EU met het Madad-fonds het bieden van onderwijs voor kinderen en jonge mensen in lijn met het «No Lost Generation» initiatief. Het totale budget is EUR 1 miljard, waaraan Nederland een bijdrage van EUR 5 miljoen levert. Coördinatie met lidstaten gebeurt twee keer per jaar in Brussel. Daarnaast heeft het Madad-fonds coördinatoren in de verschillende gastlanden om met lidstaten, andere grote donoren en de gastlanden de inzet af te stemmen. De programma's die Nederland bilateraal in Libanon en Jordanië uitvoert om de perspectieven van Syrische vluchtelingen en hun gastgemeenschappen te verbeteren, sluiten aan bij de EU-inzet en de nationale plannen van de overheden van beide landen ten aanzien van de opvang van vluchtelingen. De bijdragen van de EU en de lidstaten, waaronder Nederland, vormen een gebundelde inzet om de perspectieven van Syrische vluchtelingen te verbeteren. Ook andere EU-lidstaten houden de richtlijnen van de nationale plannen voor de opvang van vluchtelingen aan in de uitvoering van hun beleid.

Al met al schetst de mededeling een ambitieus beeld van de rol van de EU bij het bereiken van een politiek akkoord en met name bij de wederopbouw daarna. Dit mag echter niet ontaarden in een papieren werkelijkheid. De leden van deze fractie kunnen zich daarom vinden in de opmerking van het kabinet dat gewaakt moet worden voor te grote vergezichten en daarmee gepaarde verwachtingen. Wel wachten zij met belangstelling de verdere financiële uitwerking van de nieuwe Syrië-strategie af voordat zij tot een oordeel komen over de stelling van de regering dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2014–2020.

De leden van de **PvdA-fractie** hebben met belangstelling kennis genomen van de Gezamenlijke mededeling Elementen voor een EU-strategie voor Syrië en het daarbij behorende BNC-fiche. Zij achten een voortgezette intensieve betrokkenheid van de EU en haar lidstaten bij het vredesproces voor Syrië van groot belang.

Graag vragen zij de regering naar een inschatting van de voortgang van de vredesbesprekingen en de positie van de EU bij de vredesbesprekingen. Hoe beoordeelt de regering de voortgang van het vredesproces onder leiding van VN-gezant Stefan de Mistura? In hoeverre is een EU-vertegenwoordiging bij het VN-vredesproces geïnstitutionaliseerd? Op welke momenten is de Unie in de persoon van de HVVP Federica Mogherini zelf vertegenwoordigd? Welke EU-lidstaten zijn daarbij permanent en welke ad hoc aanwezig? Zijn er verschillen in de uitgangspunten en standpunten die de EU en haar lidstaten in de besprekingen innemen?

Voorts verwijzen zij naar de parallelle vredesbesprekingen die onder auspiciën van Rusland, Turkije en Iran in Astana, Kazachstan plaats hebben? Zijn de EU en/of een of meer van haar lidstaten als waarnemer daarbij vertegenwoordigd, zoals dat kennelijk wel met de regering-Trump het geval was? Hoe beoordeelt de regering de opportuniteit van dit parallelle vredesproces? Vormt het een aanvulling of een sta-in-de-weg op het VN-vredesproces?

Antwoord:

De zesde gespreksronde in Genève was een korte ronde en vond plaats van 15–19 mei 2017. Vervolgens werden technische expertgroepen over de Grondwet en juridische kwesties opgericht. Het kabinet acht het van belang dat de strijdende partijen met elkaar in gesprek zijn en blijven, maar verwacht op korte termijn geen doorbraak. VN-gezant De Mistura heeft laten weten de Genève-besprekingen op 10 juli te willen hervatten. Ter voorbereiding van deze besprekingen voert hij gesprekken in verschillende hoofdsteden. De aanwezigheid van de EU-vertegenwoordiging bij de VN-vredesbesprekingen is niet geïnstitutionaliseerd, hoewel de Unie wel deelneemt aan de Internationale Steungroep voor Syrië. Hoge Vertegenwoordiger Mogherini is aanwezig bij ministeriële bijeenkomsten van de steungroep. De daadwerkelijke vredesbesprekingen worden gevoerd tussen vertegenwoordigers van het Assad-regime en vertegenwoordigers van de oppositie. Verschillende EU-lidstaten, waaronder Nederland, zijn op ad hoc basis in de wandelgangen rondom deze besprekingen aanwezig. De belangrijkste Europese spelers zitten op één lijn en spannen zich in voor een politieke transitie op basis van VN-veiligheidsraadresolutie 2254. Het kabinet ziet de vredesbesprekingen onder auspiciën van Rusland, Turkije en Iran, ook wel bekend als het Astana-proces, als complementair aan de VN-vredesbesprekingen in Genève. In Astana worden afspraken gemaakt over de wapenstilstand en de-escalatiezones. Een wapenstilstand is op zichzelf echter niet voldoende en alleen houdbaar als er zicht is op een politieke oplossing. In Genève wordt over deze oplossing gesproken. Bij de besprekingen in Astana zijn de VN, de VS en Jordanië als waarnemers aanwezig.